

РЕФЕРАТ

НА ТЕМА:

„Прилагателното в изречението”

Изготвил:

Проверил:

2024 година

Въведение

Прилагателните имена заемат централно място сред частите на речта в българския език. Те са изключително важен дял от речниковия състав, без които езикът би бил лишен от голяма част от своята точност, детайлност и художествена изразителност. Многобройните и разнообразни прилагателни позволяват на говорещите да опишат всевъзможни качества, свойства и характеристики на предметите, явленията и процесите от заобикалящата ги действителност.

В синтактичния строеж на изречението прилагателните изпълняват редица съществени функции. Те са неотменна част от много езикови конструкции, като ги обогатяват с допълнителни семантични нюанси и стилистична изразителност. Основната синтактична роля на прилагателното е да бъде определение към съществително име, допълвайки и конкретизирайки неговото значение. Употребата на прилагателни в подходящ контекст обогатява и разнообразява комуникативните възможности на езика, допринасяйки за по-нюансирано и прецизно изразяване.

1. Дефиниране на прилагателното като част на речта

Прилагателното се определя като неизменяема част на речта, която назовава признак на предмет, т.е. качества, свойства, принадлежност и други характеристики на съществителните имена (Пенчев 1998). То се отнася към съществителното име като негово пряко определение или част от съставното именно сказуемо.

Според речника за български език прилагателно е "част на речта, която означава признак или качество на същности или определя явления". То е част от атрибутивните части на речта в българския език, които служат за означаване на признак или качество.

Обща дефиниция за прилагателното може да бъде следната: Прилагателното е част на речта, която определя или описва качествата, свойствата или характеристиките на съществителното име, като функционира като негово определение или част от съставното именно сказуемо.

Прилагателните са една от най-многобройните лексикално-граматични групи в българския език. Те притежават развити категории като степенуване, род, число, определителност/неопределителност и др., което ги прави изключително важна част на речта за синтактичната структура на езика.

2. Синтактични функции на прилагателното

Прилагателните имена изпълняват няколко основни синтактични функции в структура на изреченията в българския език:

✓ **Определение към съществително** - Най-честата функция на прилагателното е да бъде определение към съществително име. То допълва и конкретизира значението на съществителното, като назовава негови качества, свойства или характеристики. Определението може да бъде поставено преди или след определяемото съществително:

✓ А) Преди съществителното:

"Красивата рибка плува в аквариума."

"Невисоките боровинки са богати на витамини."

"Неговият преподавател преподава много интересно."

Б) След съществителното:

"Селото красиво се виждаше от хълма."

"Учителят наш беше много стриктен."

"Времето хубаво днес ни върна усмивките."

Прилагателните често са именната (имената) част в състава на съставното именно сказуемо. Те определят качество или свойство, присъщо на подлога (граматическия субект) в изречението. Например:

"Тя беше прекрасна."

"Пейзажът изглеждаше пролетен."

"Природата бе изумителна и величествена."

При някои случаи прилагателното може да изпълнява функцията на обстоятелствено пояснение (определение към цялото изречение). То пояснява по какъв начин става действието, изразено от глагола - подчертава неговата пълнота, степен или качествена характеристика. Например:

"Внимателно си преписах лекцията от дъската."

"Сръчно се справи с монтирането на новите мебели."

В подобни случаи прилагателното има обстоятелствено значение, макар и да се отнася към целия глагол или глаголно словосъчетание.

Други синтактични функции на прилагателните са в ролята на подлог, допълнение, приложение и др., но посочените са основните и най-често срещани.

3. Употреба на прилагателните в различни синтактични конструкции

Прилагателните имена намират широко приложение както в простите, така и в сложните структури на изреченията в българския език. Те допринасят за точното описание, обогатената изразителност и стилистичното разнообразие на езиковите конструкции.